

del cognom hi hagué dissimilació $l_l > r-l$; mentre que en part d'aquestes i en els del NL ribagorçà hi hagué dissimilació, $o-ú > e-ú$ (o *áu*). El significat etimològic del NP ár. pogué ser 'l'exempt, el lliure' (o bé 'viudo', o 'agre' o 'carent, mancat de' etc.). Per a una evolució paral·lela cf. el nom del poble val. *Buñali*, si bé el segon membre d'aquest és un poc diferent *Bu-Bālī*.

Quant al cognom: un Balthasar *Beferull*, d'una família de CastPna. havia mort ja l'a. 1588 (Traver, *Antigs. C. Pna.*, 450), una *Bafarull* era mare d'un dels arxivers de Solsona (a. 1789, *BCEC* 1909, 17), *Beferull*, cognom de Carlet (xxx, 196.23). La variant amb *Bo-* és més coneguda; *Bofarull* pròcer llinatge de Reus, on encara hi ha ben conegut el Palau Bofarull, del qual prové la dinastia d'insignes historiadors i arxivers fundada per Pròsper de Bofarull. Amb aquesta forma n'hi ha notícies a Reus des de 1634, però un Jacint *Baffarull* era blanquer a Reus el 1634, i de nou consta aquesta grafia dos cops el 1630 (Amigó, *NLL i NPP del te. de Reus*, 97). El *DAG* troba *Beferull* a Sta. Col. Q., i *AlcM* situa *Bofarull* a quatre pobles del CpTarr. i *Beferull* a Alginet; fora d'això només a Castelladral i a Berga (immigrants?).

Amb les formes del cogn. pot haver-se sumat alguna deriv. o cpt. de *bufar* (veg. *BDC* xviii, 119 i *AlcM*): p. ex., com a nom d'un vent o com adj. 'grassot, bufat', seria dissimilació de *bufa l'ull* etc. Si en el NL *Bolulla/Bellulla* hi ha quelcom relacionat amb el present arabisme, és improbable, però en deixem l'escorcoll per als articles que els dedicarem.

BAFART

A la ciutat de Lleida el carrer de *Bafart*, i ja hi era antic un *forj de Bafart* (Lladonosa, *Ciutat de Lleida*, pp. 113 etc.). No em consta que hagi estat ver NL, que en tot cas fóra post-antroponímic; com a NP germ. és concebible car és homòleg de *Guifard* i *Rafard*, però com que ja no és clara la formació germànica d'aquests a base de *-HARD* (i menys amb *-fara*, *frið-* o *-forht*) i no essent clar que s'expliqui la *-f-* amb la inicial *BAV-* (poc freqüent), és més versemblant que sigui un antic NP (malnom) format, sigui com a derivat de *befar*, sigui *< ben fart* 'fartaner'.

BAGÀ i BEGUDA

A) BAGÀ, antiga vila capçalera de l'alt Berguedà. *PRON MOD.*: *bagá*, a Borredà, 1920; id. a Bagà mateix, 1923; a Gisclareny, Saldes, Gósol, 1926, i a tots els pobles veïns i de l'alt Berguedà, 1929, 1954 ss.

DOC. ANT. *Bagazano* 839, *Acte C.SdUrg.*, però *Bagaza* en el capbreu del Cart. (ed. PPujol, núm. 209); 893: «in suburbio Buckaranensem, infra terminio de villa *Bagazanum* ---, in ipso flumine *Bestasinna*» (*Dipl. Cat. Vic.*, § 21, p. 20).

949: «*Bagada* ad ipso rivo de Garexer» (SerraV., *Pinós i M.* III, 79); 984: vila *Bagazanense* (SerraV.,

ib. III, 80); 984: in ape. de *Bagazano* (id., id., p. 93); 984: *Bagazano* supra flumen *Bastasinnae* (id., id., p. 94); 988: mon. Sti. Laurentii de *Bagazano* (Villan., *Vi. Lit.* xv, 280); in *Bagazano* (Omont, *Dipl. Caroling. concernant les abb. de --- Camprodon*, 388); 1034: S. L. *Pagazani* (Monsalv. I, 262); 1050: S. L. de *Bagazano* (SerraV., ib., 102); 1055: Bernrd. sacerdos *Bagazani* (*BABL* 357, i refer. a 1053, p. 356); 1064: S. L. coenobii *Bagazanensis* (MiretS., *Ant. Docs. en ll. cat.*, 12); 1095: S. L. *Bargazani* (*MarcaH.*, 1194); 1194: S. L. de *Bagada* (MiretS., ib., p. 14); 1199: Joannes de *Bagaa* (*Cart. Poblet*, 54); 1202: Joh. de *Bagada* (id., id., p. 73); 1239: *Bagaa* (SerraV., *P. i M.* I, 53); 1359: *Baga* (*CoDoACA* XII, 65).

ETIM. Els únics que n'havien parlat, Meyer-Lübke (*BDC* XI, 12), Aebischer (*Top.* 66) i *AlcM*, 1.ª ed., es limitaven a suggerir vagament un origen pre-romà. En un article de 1952 (*Mélanges Mario Roques* IV, 36) jo vaig donar l'origen cert, en els termes que reproduïxo en *EntreDL* III, 13n: «deu venir de BAGAUDA, del conegut NP cèltic BAGAUDA, BACAUDA, en acusatiu, declinat com *Vivas/Vivanis*; *Witiza/Witizanis*, i tants d'altres.

Les grafies *Bagazani* 1055, *Bagazano* 839, 984 ---, amb restitució tradicionalista d'una consonant errònia, com passa sovint en el baix llatí de Catalunya, corresponien ja a una pron. *Bagaà* del llenguatge viu, i són comparables a la forma *basia*, per *baia* o *bauzia*, que he citat (allí, p. 12).¹ És acceptable la suggestió d'*AlcM* de derivar del mateix origen el nom del poble olotí de *Begudà*, però a condició de veure-hi l'acus. d'aqueix NP, no un derivat en *-ANUM*, que hauria hagut de ser **BACAUDIANYUM* i hauria donat un altre resultat [probablement s'hauria fet *-ojà*]. La diferència és que *Bagudà* va conservar la *-d-* intervocàlica per influència del NL freqüent *La Beguda* ('hostal on es beu') [p. ex. els dos pobles *La Beguda* del Penedès, i l'agregat de Viu, prop del P. de Suert], i no trobant-se AU en hiatus, va seguir el tractament pretònic, cap a o i u.² V. l'apèndix sobre *Begudà*.

¹ El que impedié endevinar aquesta etimologia a M-L., Aeb. i *AlcM* fou potser la desaparició de la u. En aquest article i en *DECat* III, 13, demostro que quan es perd la consonant dental darrere AU, aquest diftong es redueix a A: com ho mostren *baare* (> *bare*) de BAUDATOR, *baia* de BAUD-IA, *esbalair* de UZBLAUDJAN, *llaor* de LAUDOREM. — ² Aquesta troballa va fer l'objecte d'una comunicació meva a la S.F. de l'I.E.C., en sessió del 21-v-58 (en tinc una còpia a la vista). En la nova ed. de l'*AlcM* (1961) es resumeix la meva comunicació sense citar-me i reproduint l'errada de llur nota sobre *Bagudà*: no es tracta de cap «derivat gentilici en *-ANUM*», com diuen ells, sinó del NP nu, en forma d'acusatiu. Si en aquella sessió hi era En Moll o li ho va transmetre el secretari Aramon (amb els seus habituals malentesos i 'amistosos' silencis) no ho sé.

B) BEGUDA

PRON. MOD.: *bagudá* a Olot, 1920; id. en el poble